

יו"ל ע"י מוסדות
שארית ישראל
ווילעדיק בער
קאראסטין
אוקריינא

דברי תורה
וסיפורים
מרבנו
הרה"ק רבי
ישראל
דוב בער
ווילעדיק
זצוק"ל

שארית ישראל

אור העבודה

פנינים מדברי רבינו בעניני עבודת ה'

אור הפרשה

דברי תורה מרבנו על פרשת השבוע

'מה ה' שואל מעמך כי אם ליראה' (דברים ח ג)

'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים' (ברכות לג:), שמעתי מפי הקדוש האלוקי ר' מאיר בן הרב הגאון הקדוש האלוקי ר' לוי יצחק אבד"ק בארדיטשוב בעת היותי בבארדיטשוב, שהקשה בעת לימודו איך יתכן הענין, הלא הכל מאתו יתברך שמו, ואיך יכול להיות חוץ מיראת שמים, ותירץ ר' מאיר הנ"ל בעצמו, פירוש 'הכל בידי שמים', גם כאשר תבקש ותתפלל על איזה דבר אפשר שלא יתנו לך, אבל אם תבקש מהשי"ת שיתנו לך מדת היראה בוודאי יתנו לך איזה מדריגה שיהיה, כי אית יראה ואית יראה (הקדמת תיקון"ז ה:), אבל מ"מ יתנו לך איזה מדריגה אם תבקש ודפח"ח.

ועל פי זה נוכל לפרש זה הפסוק 'מה ה' שואל מעמך כי אם ליראה', שבאמת גם היראה מאתו יתברך, רק הפירוש ששואל מעמך ליראה, פירוש שתתרגל לכל הפחות להיות לך מדת היראה, וד"ל.

(עמוד סב)

כל מדה הוא מדידת הנפש בחסד או בגבורה, והוא רק זיו והארה מהנפש, אבל אין בה שום המשכה ממהות ועצמות, ולכן כל המתאווה שבמדות תכלל בבחינת הקדושה ממש, כמו האכילה והעונג בשבת, [וכמו שבזמירות שבת] אומר ע"ז (וזהר ח"ב פח). 'דא היא סעודתא דעתיקא קדישא' ממש.

(עמוד צו)

ידוע שמוקצה בשבת אסור, מוקצה הוא שמקצה דעתו מיניה, והוא בבחינת הפירוד שנקרא מוקצה ואסור בשבת, ששם הוא ענין היחוד, ולזה מי שהוא בבחינת הפירוד איש מעל אחיו, אינו מאיר בו בחינת שבת הנ"ל, כמאמר רבותינו ז"ל (ע"ז ג). 'מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת'.

(עמוד רג)

זמני
כניסת
ויציאת
השבת

ירושלים	בני ברק	ניו יורק	לונדון	אנטוורפן	קאראסטין
כניסת השבת	7:01	7:16	7:54	8:35	8:35
יציאת השבת	8:16	8:18	9:02	9:51	9:35
רבינו תם	8:52	8:50	9:23	10:00	10:04

יש בכל אדם שני נפשות (שער הקדושה ח"א ש"א), נפש השכלי שמשם בא השכל לעסוק בתורה ומצוות, ונפש הבהמית שמשם באים כל התאוות ומדות מגונות, וגם יש היכלות קדושות והיכלות טמאות (זוהר ח"ב רמד.), היכלות הקדושה הם מה שמקיפים המוח מלמעלה הימנו, שמשם בא השכל למוח, והאדם הוא כלי, למקום אשר פונה מחשבתו ומוחו משם הוא מקבל, ולכן אם הוא מחשב תמיד בתורה ומצוות ורוצה לידבק בו יתברך, אז הוא נעשה מרכבה להשכל.

נמצא כשהוא יושב ללמוד משנה, בא לו השכל מעולם היצירה, וכן בשארי דברים, אבל אם הוא מחשב מחשבות אחרים היינו תאוות פרנסה או שארי דברים, אז הוא נעשה מרכבה להיכלות הטומאה, ואף אם הם תאוות היתר, כי יש בהיכלות הטומאה גם כן מה שהוא בהיתר הנקרא היכל נוגה כידוע (עץ חיים שער מט פ"ה).

(עמוד ט)

מוקצה (ג)

פיסת נייר שנתלשה מספרי הקודש ואינה ראויה לשימוש כלל, הרי היא מוקצה, ואין לטלטלה אף אם היא מונחת על הארץ.

מותר לכבד את הבית מפסולת הנמצאת על גבי הרצפה, ולאסוף אותה בכף האשפה ולנערה בתוך הפח.

שקית שמונחת בה אשפה שהיא מוקצה, אסור לפנותה מהבית מאחר שהשקית נעשתה בסיס לדבר האסור, אולם אם היא מונחת במקום שהוא בגדר של גרף של רעי, או שהיא מפיעה ריח רע, מותר לפנותה לאשפה הציבורית.

לכלוך הדבוק בבגדו או בבשרו של האדם, מותר לגררו בציפורן ואין בזה משום איסור טלטול מוקצה, [והיינו כשאין בזה איסור כיבוס], וכן מותר להסיר לכלוך מתחת הציפורן, וכן מותר לנקות כסא או כלים מלכלוך הדבוק בו.

מי נטילת ידיים שחרית [נעגל וואסער], אינם מוקצה ומותר לשפכם.

דברי מאכל מבושלים שהוקפאו אינם מוקצה, ואף אם אין בכוונתו לאכלם בשבת זו, ואף כשעומד סמוך לצאת השבת ואין שהות שיפשירו.

הרה"ק ר' ישראל משה בהרה"ק ר' אברהם יעקב מסאדיגורה זצ"ל

יום שבת קודש י"ח אב – הרה"ק ר' צבי אריה בהרה"ק ר' מרדכי יוסף מזלאטיפולי טשורטקוב זצ"ל

יום ד' כ"ב אב – הרה"ק ר' מאיר הגדול מפרימישלאן ב"ר יעקב זצ"ל

יום א' י"ט אב – הרה"ק ר' מנחם נחום מבויאן טשרנוביץ בהרה"ק ר' יצחק זצ"ל

הרה"ק ר' יעקב דוד מפאשקאן בהרה"ק ר' משה יהודה לייב זצ"ל

הרה"ק ר' שמעון שלום מאמשינוב בהרה"ק ר' מנחם זצ"ל

יום ו' כ"ה אב – הרה"ק ר' אברהם חיים מלינסק בהרה"ק ר' נפתלי צבי מרופשיץ זצ"ל

יום ג' כ"א אב – הרה"ק ר' אלכסנדר סנדר מקאמרנא בהרה"ק ר' יצחק אייזיק זצ"ל

הרה"ק ר' יוסף דוד בהרה"ק ר' צבי אריה מאלק זצ"ל

הרה"ק ר' דוד מזאבילטוב בהרה"ק ר' מנחם מנדל מקוסוב זצ"ל

הרה"ק ר' אהרן מבעלזא בהרה"ק ר' ישכר דב זצ"ל

לקראת יומא דהילולא

הרה"ק ר' אהרן מבעלזא זי"ע

אלפים ורבבות יהודים יצינו בכ"א אב את יומא דהילולא קדישא של האי רעיא מהימנא, קדוש ישראל ותפארתו, אוהבם של ישראל, המנוחה הטהורה, מרן רבי אהרן מבעלזא זי"ע.

ספרים עבי כרס ניתן לכתוב אודות צדקותו וקדושתו הנשגבה של האי שרף ורעיא מהימנא שהשפיע מהודו וזיו קדושתו לבני הדור האחרון, ורבים המה אשר נושעו על ידו. ביריעה שלפנינו נביא בזה מבחר עובדות וסיפורים כפי שסיפרו וותיקי החסידים והמשמשים בקודש שזכו להינות מאורו הבהיר ולשהות במחיצתו הק'.

עודנו בקטנותו כבר ניכרו עליו גינוני קדושה עילאיים. קדוש יאמר לו. זקני החסידים סיפרו, כי כאשר נולד ונתמלא הבית אורה, התבטא זקה"ק מרן מהר"י מבעלזא זי"ע: "ער וועט זיין גרויס, און גרויס, און קיינער וועט אום נישט באגרייפן" – "הוא יהיה גדול מאד ואף אחד לא יוכל להשיג רום ערכו".

כך גם קדושי עליון שהכירוהו משחר נעוריו והסתופפו בצלו עד אחרית ימיו, מאשר חזו למדו ומחיצתו היתה להם אדמת קודש שיראו מגשת אליה, עד כי עמדו והתפלאו: הכיצד מצליחה נשמה קדושה וגבוהה כל כך, לשכון בתוך גוף צנום וקטן כל כך... גם אביו הקדוש, שמרן מהר"א זי"ע העיד עליו שהיה מלאך, התבטא עליו שהוא אינו מבין אותו ואת דרכו... הלא אדירי תורה ומופלגי יראה, שנמנו על זקני החסידים והמה שראו הנהגות אביו וזקנו כן תמהו על עוצם קדושתו המופלגת, כהתבטאותו המפורסמת של הגאון מטרנאפול זצ"ל:

"זה לי הרבי השלישי שאני נוסע אליו והנני מרגיש אצלו כמו שחשתי בבואי לפני זקנו. תתמהו ותשאלו, הא כיצד? ! אומר לכם: וכי מה הבדל יש ביניהם... ההיפך, אצלו אפשר למשש את הקדושה בידים יותר מאשר אצל אביו וזקנו... ואיך רשפו גצים מלשונו של הגה"ק רבי שלום משא"ז זי"ע, כשהתבטא אודות רבינו זי"ע: "שוין לאנגע יאהרן, האבן די מלאכים נישט געהאט אזעלעכע פארן אויגען" (כבר שנים ארוכות, המלאכים לא ראו דוגמתו לפני עיניהם).

סיפור משמשו של רבינו, שעמד עליו לשרתו בשהותו מונקאטש – בתקופת מלחמת העולם הראשונה כשחצר הקודש עקרה מבעלזא וקבעה את משכנה לתקופת מה במונקאטש – שכשהיה מלווה את מרן בחזרתו מה"טיש" של מרן מהר"ד, היתה הדרך לביתו אורכת כשעתיים (!), לפי שמרן היה מאריך את הילוכו בסמטאות מרוחקות ובלבד שלא ללכת במקום שהיו בו אנשים. כשהבחינו בפתחו של רחוב שאנשים הולכים בו, היו פונים לרחוב הבא וכן הלאה. כן העיד, שבהליכתו ברחוב היה מרן אפוף בשרעפיו ולא הבחין כלל בנעשה עמו. לא אחת, נפלו נעליו מרגליו ולא הבחין בכך והיה על המשמש לתת דעתו גם לזאת. תא שמע, שעל אף שהיה שקוע בעניניו עד שלא שת לבו לנעשה עמו, ולמרות זאת נמנע מלעבור ברחוב שיש בו אנשים...

אחת המעלות שהתפרסם בהם ביותר הרבי זי"ע היא מידת אהבת ישראל שבערה בקרבו לכל אשר בשם ישראל יכונה מגדול ועד קטן. הרבי זי"ע היה יחיד מומחה בעמוד החסד ובמידת "אהבת ישראל". וברוב אהבתו את בניו של מקום, לא הבחין בין חסיד לאינו חסיד, ובין סתם עמך בית ישראל. את כולם אהב בכל ליבו, קירבם אליו ודאג למחסורם.

עד כדי כך הגיעה רגישותו לנפש הישראל באשר הוא, עד שכשהיה שומע בעיצומו של עריכת שולחנו הטהורה אשר לפני ד' – קול נער בוכה, היה מזדעזע ואומר בבהלה "א קינד וויינט!" "א קינד וויינט!" ("הרי ילד בוכה") ומורה לסובבים לברר את פשר בכייתו של העולל. כן, הורה למשמש שיהא זהיר בעת אשר מחלק את השיריים לילדים, שלא יהא עם עצמות, למען לא יסכנו את הנערים הרכים. כל אברך או בחור אשר נכנס אל הקודש פנימה זכה להתעניינות אודות מצבו, תוך שהוא מראה לו פנים מסבירות, וכל כולו אומר השתתפות בצערו של זולתו.

רגיל היה הרבי לומר, כאשר יש לכם רמב"ם מוקשה, אתם עמלים ויגיעים לישבו – גם כאשר רואים תמיהה על הנהגה של יהודי מצוה לחפש אפילו בעמל רב לימוד זכות כדי לתרצו. כמה אופייני היה לו כשהביאו לו למעום ממאכלי השבת התבטא ואמר, חסידים הראשונים אהבו הרבה פלפל חריף. היום עקב חולשת הדור צריכים להעדיף במקום הפלפל חריף, הרבה סוכר כי יזקקים כעת להמתק את המרירות.

סיפור משמשו בקודש הרה"ק ר' מרדכי וועבער שליט"א: "סיפר לי הגה"ק מפאפא זצ"ל מה שסיפר לו הקדוש ר' משה הי"ד בנו של הרבי: "כל העולם חושב שאביו חלש בגלל שאינו אוכל ואינו ישן. אך האמת היא, שבכל מצוה שהולך לעשות הוא עובר על כל שיטות הראשונים והאחרונים השייכים למצוה זו ולכן הוא נחלש כ"כ. כמו"כ סיפר ר' מרדכי: "עוד לפני המלחמה עבר ניתוח על עיניו הטהורות. בעין אחד לא ראה בכלל, ובשניה אסרו לו ללמוד וגם קוויטל אסור היה לו לקרוא. ממילא, כל לימוד התורה שלו היה בע"פ. אחר שבירך ברכות התורה, בקש מאיתנו שנכניס לו את המסכת שרצה ללמוד על השולחן. עמדנו ליד הדלת ושמענו אותו אומר ברכות התורה בצורה שאיני מסוגל לתאר. לקח בידי את הגמרא וניגן לעצמו למשל, "מסכת ברכות" כך עבר על כל המסכתא בע"פ. כשגמר, אמר כדי לא לבייש את הספר שנקרא איתו כמה שורות..."

הגה"ק השפע חיים מצאנו זצוק"ל כשהתגורר בארה"ב התעוררה לו שאלה בהלכות בית הכנסת. שלח את השאלה לרבי. שאלוהו מקורביו, מדוע לא שואל את גדולי הפוסקים ופונה לבעלזער רוב דוקא? ענה הרבי: כזו קדושה ששורה עליו יכולה לשרות רק על גאון הגאונים.

גאון אדיר במידות טובות היה הרבי זי"ע. לפנינו עובדה מעניינת אותה שח הגה"צ מנאראל זצ"ל. היה זה בשבת הראשונה שהגיע לארה"ק לימים נוראים של שנת תש"ט, היתה זו הנסיעה הראשונה אחר המלחמה של חסידי בעלזא לשהות במחיצת הרבי. בליל 'שבת סליחות' בעת עריכת השולחן, הבחינו ששיעול תקף את הרבי, אולם המשיך את עריכת השולחן כסדרו. אחר הטיש שאל הרבי את המשמש, אם כל הציבור הלך לביתו ואז ביקש שיזמינו רופא. הרופא הגיע והחדר היה חשוך. הרבי הורה לו להדליק את האור. הרופא בדק את גרונו והוציא עצם של דג ארוכה. שאלו הרופא כמה זמן העצם היתה תקועה בגרון. הרבי עשה חשבון ששעה וחצי. צעק הרופא וכיצד הרבי הבלג על יסוריו?? השיב הרבי: "הגיעו כאן אורחים חשובים מרחוק, וכי יכולתי לגרום להם עגמת נפש?!"

פעם התבטא בשם אביו, כשבאה ליהודי הזדמנות לפגוע בחברו ולומר לו מילות קנטור והוא מתאפק – הדבר נחשב בשמים כאילו צם פ"ד תעניות! הוסיף הרבי, כך אמר אבי בדור שלפני החורבן. כיום, שהעולם שבור ורצון אחרי החורבן כשאחד מתאפק לא לפגוע בחברו הרי זה פי ארבע מפ"ד תעניות!

ר' יצחק זה היה סוחר גדול בעסק התבואה, אבל באותם ימים היו עסקיו בכי רע, ולכן בא אל רבינו שיתפלל עבורו.

והנה בהיותו בוילעדניק, נודע לו כי יושבת שם עתה אדונית נכבדה, ועלה בדעתו רעיון שהוא יציע לפני האדונית עסק גדול ומצליח, היא תיתן לו דמי קדימה על חשבון ההוצאות הנצרכות לביצוע העסקה, ובינתיים יהיו לו מעות לסחור בהם.

ולכן נכנס אל רבינו לשאול בעצתו האם לבצע רעיון זה, רבינו השיב לו בצורה מפורשת שלא יעשה כן, אבל הסוחר ר' יצחק הפציר ברבינו מאוד, ולחץ עליו עד שהצליח להוציא מפי רבינו את המילים: עשה כפי הבנתך.

הלך הסוחר לאדונית והציע לפניה עסקה מוצלחת בעסק התבואות, הסכימה האדונית להצעתו ונתנה לו חמשת אלפים רובל דמי קדימה, הסוחר התחיל לספק את הסחורה, ובמשך זמן זה נשא חן בעיני האדונית והיא גמלה לו ביד רחבה.

הסוחר היה מאושר מהצלחתו, וחילק כסף רב לצדקה, וכמו כן נתן כסף לגבאים ולחסידים, אבל אל רבינו לא הגיעה פרוטה, וככל שהשתדל להעניק לרבינו סכומים גדולים ביותר סירב רבינו לקחת מאומה, ובאומרו: מעות אלו אינן טהורות.

כשגמר הסוחר את התחייבויותיו לאדונית ונסתיימה העסקה, ביקש ממנה מתנה לאות סיום ולמזכרת, נתנה לו האדונית כרית מפוארת, והוא הביאה אל רבינו והפציר בו שיקח את הכרית ממנו כמתנה, אבל רבינו סירב לקחת ממנו מאומה.

יעצו הגבאים שישאיר את הכרית בבית רבינו בלא לגלות את אוני רבינו, והוא עשה כדבריהם. פעם בסעודה שלישית כשרצה רבינו לומר תורה כדרכו בקודש, הניחו הגבאים את אותה הכרית המפוארת על כסאו של רבינו.

אבל רבינו נשאר עומד ולא רצה להתישב על כסאו, וזאת על אף שבבית המדרש שררה חשיכה ולא היו יכולים להבחין איזו כרית מונחת על הכסא. מיד החליפו הגבאים כרית זו בכרית אחרת, או אז התישב רבינו על כסאו.

הנוכחים תמהו מאוד, איך הבחין רבינו איזו כרית מונחת עתה ואיזו הייתה מקודם, אך לא היה מי שיעזי לשאול את רבינו על כך, אבל גיסו של רבינו לא היה יכול להתאפק ושאל את רבינו איך הרגיש בחשיכה איזו כרית מונחת על הכסא.

השיב לו רבינו בלשון זו: דבר זה אינו מהנפלאות הגדולות, הרי כשעוברת בהמה ליד חלון ביתנו אנו יכולים להרגיש ולהכיר עליה את כל המעשים שעשה בעל הבהמה מיום לידתו ועד היום הזה.

רבינו זי"ע היה כידוע תלמידו של הרה"ק המגיד מטשערנוביל זלה"ה, והיה נוסע אליו תדיר, ואף בתקופה הראשונה של הנהגתו היה נוהג לנסוע אליו.

פעם בליל 'זכור ברית' נסע רבינו עם קבוצת חסידים לשהות בראש השנה בטשערנוביל, כשעברו בדרכם בכפר קארהאד עצרו בבית מרוח ונכנסו לפוש מעט מטורח הדרך, והנה רואים הם בפנית הבית קבצן שיושב ופורט על מנדולינה.

המנגינה ערבה מאוד באוזני רבינו, ולכן נעמד ליד הקבצן והאזין לנגינתו בשקיקה. כשסיים הקבצן את המנגינה, ביקש ממנו רבינו שיינגן ניגון נוסף, השיב הקבצן כי בעד כוסית משקה יסכים לנגן עוד, שילם לו רבינו בעד כוסית משקה והקבצן המשיך בנגינתו.

כשהסתיים גם הניגון השני קנה רבינו לקבצן כוסית נוספת, וכך המשיך לנגן עוד ועוד. כוסית רודפת כוסית וניגון רודף ניגון.

החסידים איבדו את סבלנותם, הנה הם עומדים לאחר את זמן אמירת הסליחות אצל הרה"ק מטשערנוביל, ורבינו כאילו לא איכפת לו, ממשיך להאזין בקשב רב לניגוני הקבצן.

רגזו החסידים מאוד, אבל לא יכלו לעשות דבר, שהרי לא היה אפשר לנסוע לבד ולהשאיר את רבינו. כך המתינו החסידים זמן רב עד שהקבצן סיים סוף סוף את נגינתו, או אז עלו כולם לעגלה וזירזו את העגלון שיאיץ בסוסים ככל כוחו כדי שייגיע בזמן לאמירת הסליחות.

אולם לאחר כל המאמצים הגיעו החסידים לטשערנוביל רק לפנות בוקר. בכל בית הכנסיות כבר הסתיימה אמירת הסליחות זה מזמן, ורק בבית מדרשו של המגיד עדיין לא התחילו באמירת הסליחות, הנרות למאור הודלקו כבר לפני הרבה שעות, אבל המגיד עמד והמתין ולא פתח באמירת הסליחות.

כשנכנסו החסידים אל המגיד, פנה המגיד מיד אל רבינו וקיבל שלום ממנו, או אז הבינו הכל שאין המגיד מקפיד עליו מאומה על שהתמהמה בדרך, לאחר מכן קיבלו שאר החסידים שלום מהמגיד, בתום קבלת השלום אמר המגיד לרבינו: ישראל בער, את כל סודות שיר השירים לקחת מאותו קבצן בבית המרוח...

עתה הבינו החסידים את פשר מעשיו של רבינו בבית המרוח, ומדוע השתדל כל כך להאזין ולקלוט את מנגינת המנדולינה של הקבצן.

סיפר הרה"ח ר' שלמה ניסן, פעם בא אל רבינו אורח מזיטומיר ושמו ר' יצחק ב"ר עקיבא.

